

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร
ตามกฎหมายว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับ
สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๕๗

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้มีหนังสือ ที่ พณ ๐๗๐๒/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมทรัพย์สินทางปัญญามีความประสงค์จะขอหารือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๕๗ ใน ๒ ประเด็น ซึ่งคณะกรรมการสิทธิบัตรมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ซึ่งยังไม่อาจหาข้อยุติได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การกำหนดให้ยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรในกฎกระทรวง ข้อ ๓ เป็นการยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๒๐) ทุกรายการหรือเป็นการยกเว้นการเรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมค่าขอตามข้อ ๒ (๑) (๒) (๓) และ (๔) เท่านั้น โดยคณะกรรมการสิทธิบัตรมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า อัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรในข้อ ๓ ควรยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๒๐) ทุกรายการเพราะเจตนาของการออกกฎกระทรวงฉบับนี้ก็เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมาขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรมากขึ้น และเพื่อเป็นการลดภาระในการชำระค่าธรรมเนียมรายปีของผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตรซึ่งจะสอดคล้องกับเหตุผลในการออกกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า อัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรในข้อ ๓ ควรยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามข้อ ๒ เฉพาะค่าขอซึ่งเป็นการยื่นคำขอตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) เท่านั้น เนื่องจากถ้อยคำตามข้อ ๓ ใช้คำว่า “การขอ....” ส่วนรายการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ใน (๑) (๒) (๓) และ (๔) สมควรปฏิบัติให้เป็นไปตามอัตราค่าธรรมเนียมดังที่บัญญัติในกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวโดยไม่ได้รับการยกเว้น

ประเด็นที่สอง อำนาจของคณะกรรมการสิทธิบัตรที่จะกำหนดรายชื่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมตามข้อ ๓ มีขอบเขตเพียงใด กล่าวคือ กำหนดได้ทุกหน่วยงาน คือ สถานศึกษา มูลนิธิหรือองค์กรอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศลฯ และหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ หรือกำหนดได้เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจเท่านั้น โดยคณะกรรมการสิทธิบัตรมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดขอบเขตหน่วยงานที่จะได้รับ ยกเว้นค่าธรรมเนียมในทุกหน่วยงานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงข้อ ๓ ซึ่งได้แก่ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ องค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ เนื่องจากการนำถ้อยคำ “ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการสิทธิบัตรกำหนด” มาเขียนขยายไว้ท้ายสุดของข้อ ๓ ของ กฎกระทรวงฯ เพื่อต้องการขยายหน่วยงานข้างต้นทุกหน่วยงาน

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การกำหนดรายชื่อหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม สำหรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรนั้น คณะกรรมการสิทธิบัตรมีอำนาจกำหนดให้มีผลใช้บังคับ เพียงหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจเท่านั้น เนื่องจากคำว่า “ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการสิทธิบัตรกำหนด” เขียนขยายไว้หลังคำว่า “หรือหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ” กรณี หน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากนี้สมควรปฏิบัติให้มีการเรียกเก็บอัตราค่าธรรมเนียมเป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยเป็น แนวทางสำหรับคณะกรรมการสิทธิบัตรในการปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวต่อไป ใน ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตรตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมและการยกเว้น ค่าธรรมเนียมสำหรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมตาม ข้อ ๒ (๑) ถึง (๒๐) หรือเป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมค่าขอตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๔) เท่านั้น

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการสิทธิบัตรมีอำนาจที่จะกำหนดรายชื่อหน่วยงาน ต่างๆ ตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงฯ ได้ทุกหน่วยงาน หรือกำหนดได้เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ รัฐวิสาหกิจเท่านั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาหรือดังกล่าวโดยมี ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว มีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า ถ้อยคำในข้อ ๓^๑ แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียม และการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ ยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร ..” เป็นถ้อยคำทั่วไปที่มี

^๑ ข้อ ๓ ให้ยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรโดย สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มูลนิธิ หรือองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ ตามที่ คณะกรรมการสิทธิบัตรกำหนด

ความหมายกว้างจึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับคำขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร แต่เป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรทั้งหมด เพราะหากข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวประสงค์ที่จะยกเว้นค่าธรรมเนียมคำขอตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๔) แล้ว ก็ควรจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น การยกเว้นค่าธรรมเนียมตามข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงดังกล่าวจึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะกรณีค่าธรรมเนียมตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๔) เท่านั้น แต่เป็นการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรทั้งหมดทุกกรณี

ประเด็นที่สอง เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสิทธิบัตรฝ่ายแรกที่เห็นว่า คณะกรรมการสิทธิบัตรมีอำนาจกำหนดขอบเขตหน่วยงานที่จะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมในทุกหน่วยงานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงข้อ ๓ ซึ่งได้แก่ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ องค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ เนื่องจากการใช้ถ้อยคำ “ทั้งนี้ ตามที่ คณะกรรมการสิทธิบัตร กำหนด” มาเขียนขยายไว้ตอนท้ายของข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวงฯ เป็นการขยายความถึงหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นทุกหน่วยงาน หากประสงค์ที่จะขยายความเฉพาะคำว่า “หน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ” แล้วปกติจะใช้ถ้อยคำติดต่อกันว่า “หน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจตามที่ คณะกรรมการสิทธิบัตรกำหนด”

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙